

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ЛЮ ВЕНЬЦУН

УДК 378.011.3-051:784(477+510)

**ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ НА ОСНОВІ ТРАДИЦІЙ
КИТАЮ ТА УКРАЇНИ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник

кандидат мистецтвознавства, професор
БОЛГАРСЬКИЙ Дмитро Анатолійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, професор
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ЛАБУНЕЦЬ Віктор Миколайович,
Камянець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка, декан
педагогічного факультету;

кандидат педагогічних наук, доцент
ПАНЧЕНКО Галина Павлівна,
Мелітопольський державний
педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького, доцент кафедри теорії і
методики музичної освіти та хореографії
Навчально-наукового інституту
соціально-педагогічної та мистецької
освіти.

Захист відбудеться 13 грудня 2016 року о 14.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано 11 листопада 2016 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Нове тисячоліття характеризується реформуванням сучасної педагогічної освіти, її інтеграцією у світовий освітній простір. У цьому процесі особлива роль належить особистості вчителя, його професійній майстерності, здатності до саморозвитку. Інтеграційні процеси обумовлюють підготовку висококваліфікованих фахівців нової генерації, відповідно до міжнародних стандартів.

Проблема підготовки майбутніх учителів на основі використання світового досвіду є актуальною в Китаї та в Україні, особливо в галузі музичної освіти. Адже саме вчитель музичного мистецтва має забезпечити формування духовного, естетичного, творчого потенціалу суспільства. На цьому наголошується у державних освітніх документах України та КНР: «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», «Цілі розвитку художньої освіти» (Сеул, 2010), «Стратегія розвитку освіти в Китаї у XXI ст.» та інших.

У контексті музично-педагогічної підготовки фахівців актуалізується проблема формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музичного мистецтва, яка обумовлена загальноосвітніми тенденціями інтеграції фахових знань, умінь та навичок, що визначають теоретично-методичні засади досягнення якісно нового рівня підготовки вчителя, здатного творчо діяти у сучасному соціокультурному просторі. Формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музичного мистецтва забезпечує розвиток кращих особистісних та педагогічних якостей, які ґрунтуються, в першу чергу, на усвідомленні та використанні у навчальній діяльності національних музичних традицій як «специфічної форми культурної спадкоємності» (М.Мартинюк). Про важливість національних традицій у музичному мистецтві неодноразово наголошували дослідники: О. Антонова, С. Грица, В. Денисенко, Б. Єфименков, А. Іваницький, М. Мартинюк, І. Мацієвський, В. Медушевський, І. Ляшенко, Л. Остапенко та інші.

Вокальне мистецтво є важливою складовою вітчизняної й світової музичної спадщини. Специфіка вокальної підготовки майбутніх учителів музики передбачає не лише здобуття вокально-методичної компетентності, знань в галузі вокального мистецтва, фахових умінь у відтворенні вокально-художнього образу, а й постійне прагнення до вивчення світової музичної спадщини та підтримання самобутніх національних традицій вокального виконавства. Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що вокальна проблематика в контексті фахової підготовки майбутнього вчителя музики широко досліджувалася вченими України та Китаю: вимоги до вокальної підготовки сучасного вчителя музики розробили Л. Василенко, О. Маруфенко, Л. Тоцька, Ю. Юцевич та ін.; висвітленню різних аспектів виконання вокальної музики приділили увагу Гу Юй Мей, Сюй Дін Чхун, Ван Лей, Вей Лімін, Гу Юй Мей, Цзинь Нань, Чен Дін, Чжао Веньфан та ін.; методики вокального

навчання представлені у працях В. Антонюк, Н.Гребенюк, Шен Сіан, Юй Тен Ган, Ян Хун Нянь та ін.; специфіка вокально-хорової діяльності вчителя музики висвітлена у роботах Г.Болгарського, А. Козир, Л. Куненко, О. Хижної та ін. Однак, попри значущість наукових розробок у галузі музично-педагогічної освіти, проблема формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього музики залишається нерозробленою.

Актуальність означеної проблеми зростає у зв'язку з тим, що в наш час багато китайських студентів з КНР отримують фахову освіту в системі української музично-педагогічної школи. Визначення суттєвих ознак української та китайської вокальної педагогіки буде сприяти дослідженню методичних засад формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва, оскільки «національна освіта, що готує людину до життя в своїй культурі, можлива лише в інтеграції з світовими культурами із врахуванням опанування національних і загальнолюдських цінностей» (І.Зязюн).

Складність обраної проблеми формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики України та Китаю зумовлює необхідність вирішення існуючих суперечностей: між недостатнім рівнем освіченості студентів в галузі вокального мистецтва та необхідністю формування педагогічної майстерності в цій галузі під час навчання у ВНЗ; між існуючою практикою вокальної підготовки майбутніх вчителів музики і невизначеністю специфіки формування вокально-педагогічної майстерності китайських студентів в Україні; між загальною науково-теоретичною обґрунтованістю підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх закладах і відсутністю системи її впровадження в практику обміну досвідом вокальних шкіл, зокрема, Китаю та України.

Таким чином, актуальність, педагогічна значущість досліджуваної проблеми, відсутність узагальнених наукових праць у науково-методичній та мистецько-педагогічній літературі зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконується відповідно до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова і складає частину його наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музичного мистецтва». Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 4 від 28 листопада 2012 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці й експериментальній перевірці методики формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України.

Об'єкт дослідження – процес вокальної підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – педагогічні умови та методика формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України.

Для досягнення мети дослідження було визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати історичні передумови та стан розробки досліджуваної проблеми у теорії та практиці вищої музично-педагогічної освіти.
2. Уточнити сутність, зміст, специфіку вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики.
3. Розробити та теоретично обґрунтувати компонентну структуру вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики.
4. Сформулювати принципи, виявити педагогічні умови та визначити методи формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики.
5. Визначити критерії, показники та виявити рівні сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики.
6. Розробити поетапну методику формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики на основі традицій Китаю та України та експериментально перевірити її ефективність.

Теоретико-методологічною основою дослідження виступають: основні концептуальні положення і наукові досягнення в галузі філософії освіти, педагогіки, психології, мистецтвознавства, висновки сучасних міждисциплінарних досліджень щодо різних підходів підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах Китаю та України з позиції формування вокально-педагогічної майстерності: розуміння ролі культури як соціально-історичного феномену науки і практики (В. Андрущенко, Л. Губерський, І. Зязюн, Г. Меднікова та ін.); теоретико-методологічні засади мистецької освіти та формування особистості педагога-музиканта ХХІ ст. (А.Болгарський, Л.Василенко, А.Козир, В.Лабунець, Л.Масол, В.Орлов, О.Олексюк, О.Отич, Г.Падалка, О. Рудницька, О. Ростовський, О. Хижна, В. Федоришин, В. Шульгіна, О. Щолокова та інші); фундаментальні праці в галузі мистецтвознавства (Б. Асаф'єв, Є.Назайкінський, Б. Яворський та ін.); психолого-педагогічні концепції музичного виховання (Л.Бочкарьов, Л. Виготський, В. Петрушин, К. Платонов, В. Ражніков, Б.Теплов та ін.); науково-педагогічна література з вокальної проблематики, зокрема академічного співу (Л. Дмитрієв, М. Донець-Тессейр, Д. Євтушенко, Д. Люш, А.Менабені, Р. Юссон, Ю. Юцевич); основні положення теорії розвитку співацького голосу (В. Антонюк, Н. Гребенюк, О. Маруфенко, В. Морозов, О.Стахевич, В. Юшманов та ін.); розробки вокально-хорової підготовки студентів на основі власного досвіду педагогів-практиків (М. Данилін, М.Леонтович, В. Мінін, В. Попов, К. Птиця, В. Соколов, К. Стеценко, Г.Струве, Б.Тевлін, П. Чесноков, О. Юрлов та ін.); дослідження психології вокального виконавства (Г. Єржемський, В.Ражніков та ін.); дослідження методологічних та методичних аспектів різних напрямків вокально-педагогічної підготовки китайських студентів (Ван Лей, Вей Лімін, Лі Чуньпен, Лін Хай, Ма Цзюнь,

Чжао Веньфан, Чен Дін, Цзінь Нань та ін.) та пакет сучасних нормативних документів щодо фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

У дисертаційному дослідженні використано **методи теоретичного та експериментального** рівнів: аналіз філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів та літератури з проблеми дослідження з метою уточнення поняття «вокально-педагогічна майстерність», для систематизації понятійної бази знань і накопичення вокально-педагогічного тезаурусу; методи спостереження, опитування, обговорення, анкетування, бесіди, тестування, інструктаж, демонстрування, наочно-ілюстративні, експертні оцінки, експрес-інтерв'ю, педагогічний експеримент; методи експериментальні, репродуктивні, рефлексивні, інтерактивного та евристичного навчання (творчої уяви, художньо-образного мислення) для стимулювання творчої активності студентів, моделювання вокально-педагогічної майстерності; методи математичної обробки результатів, що дозволили діагностувати рівні сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що;

- *вперше* розроблено методику формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України, що включає обґрунтований комплекс принципів, умов, форм і методів вокального навчання студентів педагогічних університетів; обґрунтовано компонентну структуру вокально-педагогічної майстерності; визначено критерії та показники, методи діагностики та рівні сформованості досліджуваного феномена;

- *уточнено* сутність поняття «вокально-педагогічна майстерність», зміст готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної роботи у загальноосвітній школі;

- *подальшого розвитку* набули теоретичні та методичні засади вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Практичне значення дослідження полягає у визначенні реальних шляхів формування вокально-педагогічної майстерності у майбутніх вчителів музики на основі традицій Китаю та України, розробці і впровадженні основних теоретичних положень дослідження та методичних рекомендацій, що побудовані на схожості традицій вокальних шкіл; у можливості використання матеріалу дослідження як навчального у курсах з «Методики вокальної підготовки студентів», «Методики музичного виховання», «Хорового класу», у процесі індивідуальних занять з постановки голосу, хорового диригування у вищих педагогічних закладах України та КНР.

Систематизація педагогічних знань, одержаних у системі європейської освіти, дозволяє інтегрувати їх в освітнє середовище КНР з урахуванням національних, ментальних та культурних особливостей. На базі дисертації можна розробити методологічний курс з формування вокально-педагогічної майстерності у процесі співацького навчання в середніх та вищих навчальних закладах Китаю.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення, результати дослідження обговорювались та здобули схвальну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях: «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти (Київ, 2013, 2015); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ 2014); XIII Міжнародних педагогічно-мистецьких читаннях пам'яті професора О.П.Рудницької «Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей (Київ, 2016); на звітних наукових конференціях аспірантів та викладачів інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2012-2015); на засіданнях кафедри хорového диригування Київського інституту мистецтв державного закладу «Київський університет імені Бориса Грінченка».

Основні положення дисертаційного дослідження *впроваджено* у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1929 від 01.11.2016 р.), Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 211 від 13.11.2015р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка №17/15 – 3877 від 23.11. 2015р.).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною і теоретичною обґрунтованістю його вихідних положень; проведенням дослідно-експериментальної роботи з використанням комплексу взаємодоповнюючих методів, що відповідають предмету, меті, завданням дослідження, якісною та кількісною обробкою даних; позитивною динамікою досліджуваного феномена за результатами формульованого експерименту; репрезентативністю вибірки.

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 6 одноосібних публікаціях автора у наукових фахових виданнях.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (203 найменування, з них 11- іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації – 205 сторінок, з них 165 сторінок основного тексту. Робота містить 7 таблиць, 5 рисунків, що разом з додатками становить 19 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, окреслено теоретичні засади, визначено методи дослідної роботи, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення, показано зв'язок з науковими програмами, планами, темами, окреслено шляхи апробації та впровадження результатів дослідження, наведено дані про структуру роботи.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва на*

основі традицій Китаю та України» проведено аналіз філософських, психологічних, педагогічних, мистецтвознавчих джерел з досліджуваної проблеми, уточнено сутність поняття «вокально-педагогічна майстерність», обґрунтовано зміст і компонентну структуру досліджуваного феномена.

Сутність вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва розглядається с позицій методології системного, творчодіяльностного, особистісного, культурологічного, етнопедагогічного підходів, що акумулюють володіння необхідними і доступними знаннями у галузі вокального мистецтва в єдності з уміннями їх практичного відтворення у виконавській діяльності.

На основі врахування специфіки методичної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної майстерності (гуманістичного спрямування осягнення вокального мистецтва; врахування національних засад художнього розвитку особистості; актуалізації особистісно-індивідуалізованого підходу до вокального навчання; дотримання оптимального балансу між пізнавальною, оцінювальною та творчими сферами навчальної діяльності) було визначено, що вокально-педагогічна майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва передбачає синтез знань з історії, теорії, методики викладання вокалу, художньо-творчих умінь в галузі виконавства та досвіду практично музично-освітньої діяльності, що дає змогу розвивати і реалізовувати набутий у процесі навчання фаховий потенціал.

Наукове осмислення даного феномена дозволило інтерпретувати вокально-педагогічну майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва як *системну, інтегровану якість особистості, що передбачає здобуття вокально-методичної компетентності, розвитку знань, умінь та навичок у відтворенні вокально-художнього образу та прагнення до творчого самовираження, фахової саморегуляції*. У цьому зв'язку особливої уваги набирають ідеї інтеграції між Західною і Східною культурами взагалі, українською і китайською зокрема.

Доведено важливість формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі традицій Китаю та України, яка зумовлюється тим, що в сучасній музично-педагогічній освіті важливим завданням є збереження та повернення до традицій наших предків, з врахуванням сучасних умов с позицій «нової свідомості» людей «нового часу».

На основі аналізу філософської, мистецтвознавчої та психологопедагогічної літератури здійснено ретроспективний аналіз вокально-педагогічної майстерності від видатних китайських філософів: Лао Цзи (VI – V ст. до н.е.) та Конфуція (засновника книги пісень «Шинзин») до сучасних дослідників цього напрямку, які відібрали з багатьох пісень ті, що виявляли природні психоемоційні реакції особистості, процес духовного удосконалення.

Дослідження пісенних традицій Китаю та України показало, що вони вбирають в собі чотири принципи виховання: глибока пошана до минулого; шанування народної пісні як безумовної основи духовного буття; шанування людяності; шанування добродесного правителя.

Широкий інтонаційний діапазон, задушевна співучість, повнота життєвих переживань в пісенних традиціях Китаю та України обумовлюють перспективність поглиблення вивчення етнокультурного досвіду обох народів у галузі вокального мистецтва. Таким чином, спираючись на етнокультурний досвід Китаю та України в галузі вокального мистецтва, ми зможемо забезпечити наступність та спадковість у формуванні педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики. Цей феномен сприяє оволодінню студентами комплексом ключових фахових компетенцій, а саме: знаннями історії становлення і розвитку вокального мистецтва в Китаї та України; методами розвитку співацьких голосів; сформованістю співацьких навичок, розвиненим співацьким диханням; здатністю до творчої інтерпретації вокальних творів; знанням вокального репертуару для різних типів голосів; розумінням індивідуально-психологічних особливостей постановки голосу; володінням акторською майстерністю і сценічним рухом; розвиненим естетичним смаком; знаннями закономірностей звучання співацького голосу в різних акустичних умовах тощо.

На основі теоретичного аналізу визначено *структуру* вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики, що включає такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, творчо-діяльнісний.

Мотиваційно-ціннісний компонент вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики забезпечує позитивну спрямованість його особистісних перетворень. Відповідно до методологічного положення про особливу роль мотивів у діяльності він охоплює набуту у процесі фахової підготовки систему художніх цінностей, на основі яких формується здатність до емоційно-образної інтерпретації вокальних творів.

Когнітивний компонент вокально-педагогічної майстерності формується у майбутнього вчителя музики на основі комплексу знань в галузі вокальної педагогіки: обізнаності та усвідомленні її історично-стильових особливостей; засвоєнні теоретичних основ методики постановки голосу; знань про побудову та функціонування голосового апарату на основі резонансної теорії співу; вирішенні питань аналізу та інтерпретації вокальних творів; урахування специфіки вокальної роботи в школі, особливостей охорони дитячого голосу; використання спеціальної науково-методичної, інформаційно-бібліографічної, довідкової літератури з вокалу, музичного виконавства.

Творчо-діяльнісний компонент спрямовує і визначає вокально-педагогічну майстерність майбутнього вчителя музики у сфері практичної діяльності. Цей компонент є одним з головних тому, що безпосередньо впливає на становлення фахівця, коли переважають такі форми роботи, як інтерпретація та імпровізація. У процесі роботи над інтерпретацією вокального твору відбувається творча самореалізація студента і викладача, під час якої розкриваються індивідуальні особливості (темперамент, досвід, характер), а також духовний потенціал (особливості світосприймання, ціннісні орієнтації, науково-теоретичний тезаурус тощо). Саме творчо-діяльнісний компонент надає певну структурну завершеність досліджуваному феномену вокально-педагогічної майстерності.

У другому розділі – *«Методичні основи процесу формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва»* – було визначено критерії та показники сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва, запропоновано методичне забезпечення процесу формування досліджуваного феномена.

Основою формування системи вокально-педагогічної майстерності є наявність педагогічного комплексу, що націлює особистість до самореалізації, формує стійку мотивацію, ціннісні установки на оцінювання власних дій (своїх можливостей, природних здібностей), формує обізнаність в жанрово-стильових особливостях вокального мистецтва, засвоєння теоретичних основ методики постановки голосу, функціонування голосового апарату на основі резонансної теорії співу, специфіки вокальної роботи у школі. Значний обсяг спеціальних знань, умінь та навичок, які необхідні для успішної реалізації професійної, зокрема вокально-педагогічної діяльності, їхня розмаїтість і багатогранність потребує певної систематизації ієрархічної супідрядності завдань, що мають розв'язати студенти в класах постановки голосу, хорового диригування і хорового класу.

Вирішення поставлених завдань з проблеми формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики потребує *системного підходу* як засадничого методологічного орієнтиру, що здійснюється на основі *принципу міждисциплінарних зв'язків; принципу логічної послідовності засвоєння знань; принципу модульності*, а також на основі врахування базових наукових принципів мистецької освіти, таких як гуманізм і демократизм; єдність національного і загальнолюдського; зв'язку теорії з практикою; соціокультурна відповідність, безперервність і наступність; свідомість і активність; систематичність і послідовність та творче спрямування навчання.

Таким чином були окреслені провідні методичні основи формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики, а саме: активізація образного уявлення як основи вокально-пізнавальної діяльності студентів; збагачення досвіду впровадження в класі постановки голосу комплексу індивідуальних музичних дисциплін (диригування, основний музичний інструмент, акомпанемент та ін.), які майбутній вчитель музики вивчає протягом 15-16 років, а також занять у хоровому класі.

На основі розробленої компонентної структури вокально-педагогічної майстерності у розділі визначено критерії та показники рівнів сформованості досліджуваного феномена у майбутніх учителів музики. Мотиваційно-ціннісний компонент характеризує *міра особистісно-ціннісного ставлення студента до формування та вдосконалення вокально-педагогічної майстерності*. Показниками цього критерію визначено: наявність зацікавленості до власної вокальної діяльності; наявність ціннісних установок в оволодінні мистецтвом співу; вияв інтересу до історико-стильового та жанрового пізнання вокальної музики. Когнітивний компонент виявляє *ступінь оволодіння майбутніми вчителями музики вокально-педагогічними знаннями, вміннями і навичками*. Показниками критерію є: вияв вокально-

педагогічної ерудованості; наявність сформованого педагогічного тезаурусу; володіння технологіями звукоутворення, резонансною технікою співу. Творчодіяльнісний компонент визначає *міра сформованості творчої самореалізації і саморозвитку* з показниками: наявність умінь творчої інтерпретації вокальної музики; володіння навичками імпровізації в процесі виконавської діяльності; здатність до вдосконалення отриманих умінь та навичок. Цей компонент визначає ефективність вокальної підготовки, що створює умови до формування вокально-педагогічної майстерності студентів.

Означені критерії та показники забезпечили можливість моделювання високого, середнього та низького рівнів сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Високий рівень вокально-педагогічної майстерності визначається змістовною підготовленістю студентів та їх вміннями вільно володіти компонентами вокальної звучності (стрій, інтонація, дикція, динаміка тощо), аргументовано висловлювати власну думку. Студенти високого рівня вокально-педагогічної майстерності мають мобільно використовувати ці компоненти вокальної підготовки з врахуванням стильових напрямків, жанрових особливостей музики (народна, класична, сучасна) у контексті конкретного вокального твору. Високий рівень вокально-педагогічної майстерності передбачає здатність майбутніх вчителів музичного мистецтва до художньо-образної інтерпретації вокальної музики у процесі самостійного розучування музичних творів через відтворення художньо-образного змісту твору. Студенти високого рівня вокально-педагогічної майстерності у процесі самостійного розучування вокальних творів, відтворення художнього змісту музики повинні дотримуватися стильових засад виконання; артистичного розкриття стильових засад виконання; керуватися педагогічними здібностями, що забезпечують здатність і розуміння музично-навчальної роботи зі школярами.

Середній рівень сформованості вокально-педагогічної майстерності характеризується достатньою теоретичною обізнаністю, активністю навчальної діяльності студентів, що забезпечується сформованими фаховими вміннями. Але у них переважає репродуктивний тип сприймання, аналізу й інтерпретації вокальних творів. Студенти середнього рівня вокально-педагогічної майстерності здатні розкрити художній зміст твору, однак у їхніх діях присутня певна стереотипність, особливо під час власної інтерпретації вокальних творів. Студенти спроможні самостійно обрати музичний матеріал для проведення занять у школі, передбачити можливі труднощі в роботі, продумати змістовий план уроку, орієнтуючись на пропозиції викладача.

Низький рівень вокально-педагогічної майстерності характеризується поверховою теоретичною обізнаністю студентів, мозаїчним характером знань без продуманої аргументації та виявлення художніх особливостей музичного твору. Виконавська діяльність переважно репродуктивного характеру, що характеризується поверховими уявленнями щодо вокальної роботи зі школярами. Судження щодо вибору професії вчителя музики аргументовані елементарно.

У розділі представлено експериментальну модель формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики, що передбачає набуття студентами практичного досвіду в процесі навчання відповідно до сучасних завдань музично-естетичного виховання та розвиток музичних і педагогічних здібностей, набуття знань, умінь та навичок в галузі музично-педагогічної діяльності.

Оскільки метою дослідження є формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України, визначено необхідність забезпечення процесу засвоєння українськими та китайськими студентами інтонаційної музичної мови двох країн, а саме: врахування фізіологічних особливостей розмовного і співочого звукоутворення, організації співочої атаки, артикуляції, резонансу тощо. *Педагогічними умовами* означеного процесу окреслено: створення атмосфери зацікавленості; врахування історико-культурних традицій Китаю та України; дотримання принципу діалогу культур.

Таким чином, розроблена модель охоплює складові процесу формування досліджуваного феномена (принципи, педагогічні умови, форми, методи та прийоми педагогічної роботи), визначає зміст і послідовність її практичної реалізації у процесі формувального експерименту, а також здійснення контролю кожного з його трьох етапів (представлена на рис.1.).

У **третьому розділі** – *«Експериментальне дослідження методики формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва»* – було перевірено експериментальним шляхом стан сформованості вокально-педагогічної майстерності у студентів музично-педагогічних університетів у контексті готовності до вокальної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах; викладено зміст, форми, методи формування вокально-педагогічної майстерності студентів у процесі навчання в класах вокалу, хорового диригування, хорового класу; подано хід констатувального та формувального експериментів, розглянуто динаміку готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до вокальної роботи в школах у системі фахової підготовки.

У проведенні констатувального експерименту, що полягав у кількісному та якісному аналізі сучасного стану сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики України та Китаю, була використана комплексна методика, що містила такі *діагностичні методи*: спостереження, анкетування, аналіз практичної роботи студентів, тестування, методи експертних оцінок, самооцінки та рейтингу.

Констатувальний експеримент проводився за трьома напрямками: 1) визначення стану сформованості компонентів музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики та з'ясування характеру практичної підготовки студентів до вокально-педагогічної роботи у школі; 2) виявлення рівнів сформованості вокально-педагогічної майстерності у майбутніх фахівців; 3) з'ясування залежності вирішення проблеми формування вокально-педагогічної майстерності від методів навчання.

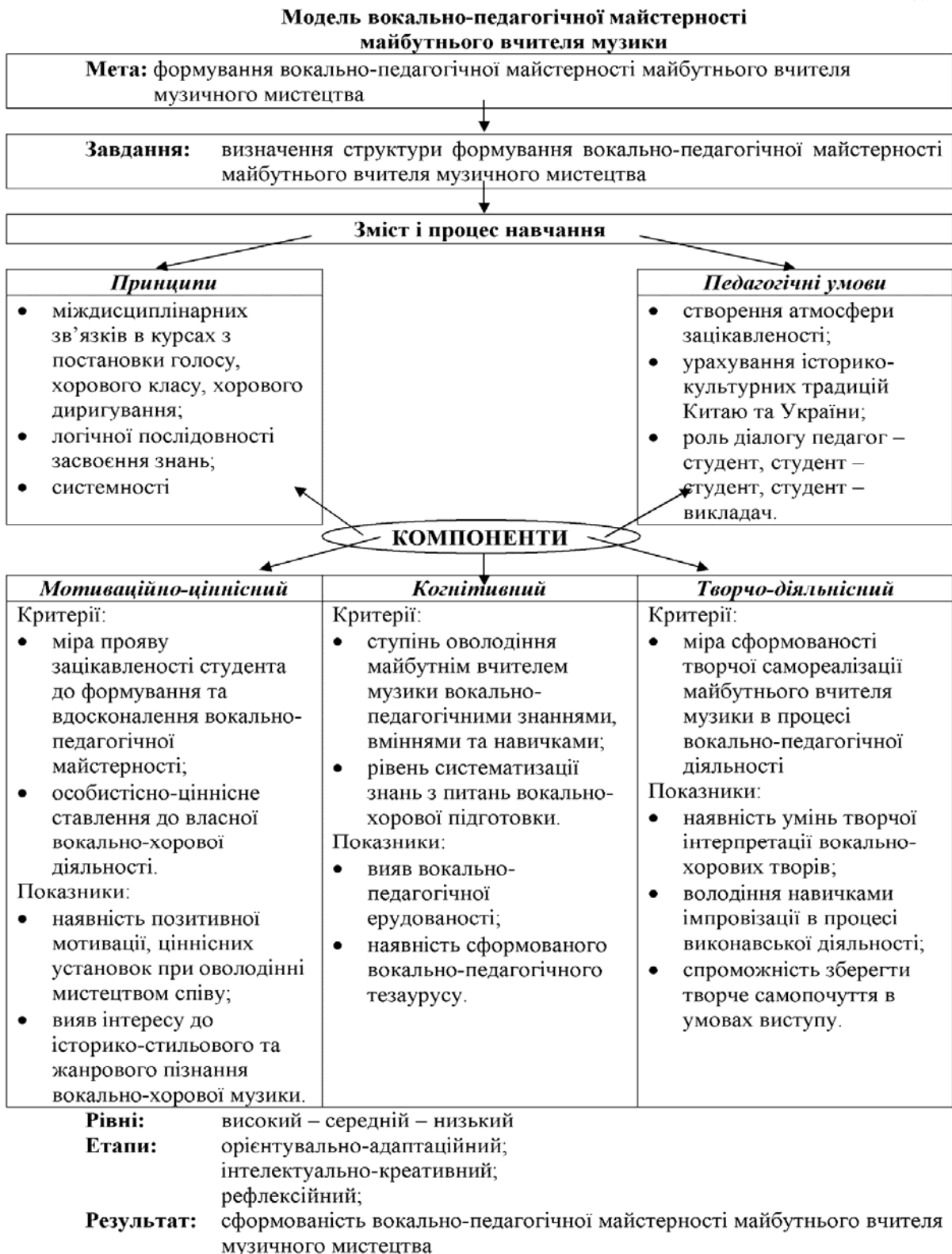

Рис.1. Модель формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики

Аналіз результатів педагогічного діагностування засвідчив, що за всіма компонентами та загальним показником сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики, отримані дані в контрольній та експериментальній групах на констатувальному етапі дослідження статистично не відрізнялись ($p > 0,05$). Було виявлено, що на високому рівні сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва знаходяться 14,44% студентів КГ і 15,0% студентів ЕГ; на середньому рівні – 62,2% студентів КГ і 63,0% студентів ЕГ; на низькому рівні – 23,33% студентів КГ і 22,0% студентів ЕГ. Статистична обробка результатів педагогічної діагностики показала, що в основному переважає середній рівень сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики. Отримані результати констатувального діагностування рівнів сформованості досліджуваного феномена показали, що переважна частина респондентів досить поверхово уявляють сутність вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Виявлені недоліки пояснюються репродуктивним характером навчання, недостатньою спрямованістю на розвиток творчої активності студентів, активізації їх оцінного ставлення до вокально-педагогічної діяльності.

Узагальнення результатів констатувального експерименту підтвердило доцільність подальшої розробки досліджуваної проблеми в системі навчання майбутніх учителів музики з метою удосконалення їх вокально-педагогічної майстерності.

Формувальний експеримент мав на меті апробацію педагогічних умов та розробленої методики формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики, яка передбачала стимулювання мотивації студентів до співу, створення позитивної емоційної атмосфери діалогу як педагогічної взаємодії викладача і студента; забезпечення системи теоретичних знань та практичних умінь і навичок студентів до вокально-педагогічної діяльності у контексті формування досліджуваного феномена.

Методика формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва впроваджувалась у три етапи: перший етап - організаційно-адаптаційний; другий – діяльнісно-практичний; третій етап – творчо-реалізаційний.

Перший (організаційно-адаптаційний) етап спрямовувався на ознайомлення майбутнього вчителя музики з особливостями вокальної діяльності, загальними програмовими вимогами, урахувавши особливості довузівської підготовки студентів з визначенням недоліків, а також шляхів їх подолання, прогнозування перспектив розвитку. На цьому етапі студентам пропонувалося здійснювати порівняння історико-стильових особливостей вокальних творів України і Китаю, що сприяло формуванню вмінь аналізувати й коригувати вокальне звучання відповідно до образного змісту виконуваного твору, долати труднощі, які виникають під час роботи над вокальним репертуаром (інтонаційні, дикційні, метро-ритмічні, агогічні, теситурні тощо).

Основними завданнями цього етапу були: формування первісної мотивації до вокального навчання, інтересу до вокальної звучності (інтонація-стрій, ансамбль, метро-ритм, дикція-артикуляція, нюансування тощо), що забезпечує можливість відтворити художньо-образний зміст твору згідно авторському задуму.

На даному етапі педагогічної роботи проводилось ознайомлення студентів з навчальним репертуаром та принципами його підбору, з'ясовувалися труднощі виконання із своєчасним їх коригуванням. Ці дії сприяли формуванню мотиваційно-ціннісного компонента. На цьому етапі експериментальної роботи використовувались такі **методи**: стимуляції й мотивації навчання, бесіди, дискусії, пояснювально-ілюстративні методи, моделювання навчальної вокальної комунікації.

Другий (діяльнісно-практичний) етап спрямовувався на формування діяльнісно-творчого та розвиток когнітивного й мотиваційно-ціннісного компонентів вокально-педагогічної майстерності. На цьому етапі вирішувались такі завдання: формування стійкого позитивного ставлення студентів до вокальної діяльності; подальший розвиток прагнень студента в опануванні технологій вокальної майстерності; формування умінь та навичок вокального виконавства.

Традиційна методика навчання співу (методи показу, порівняння різних стилів вокальних творів, пояснення) доповнювалися характерними акцентами вокальної педагогіки (Ма Цзюнь, Чао Синь Цзань, Цзінь Нань), згідно з якими увага приділялася основам *звукового аналізу* музичного твору. На цьому етапі роботи велика увага надавалась *методам активного навчання* (обговорення, дискусії, бесіди), що стимулювали студента до діалогу, вираження власної думки. Крім того, використовувались **методи**: аналітичні, емпіричні, когнітивні, інтерактивні, пояснювально-ілюстративні, інтеграційні тощо.

Важливим завданням на цьому етапі було відтворення вокально-інтонаційних характеристик голоса через диригентський жест. Так, студенти усвідомлювали, що кантілена завжди передбачає єдність внутрішньо-дольового пульсу й довжини мелодичної лінії. Слуховий самоконтроль – це вміння майбутнього вчителя музичного мистецтва виконувати, наприклад, шкільну пісню під власний спів, коригуючи його з ідеальним образом. Такий прийом охоплює виконання таких навчальних завдань, як: знання поетичного тексту й музичного матеріалу; вироблення необхідної координації між співом і виконанням партії супроводу; художньо-образне виконання пісні напам'ять. Отже, на цьому етапі доцільно використовувати наступні вокально-педагогічні **прийоми**: робоче тактування і репетиційний жест.

На третьому (творчому) етапі поставлено завдання, що спрямовуються на стимуляцію творчого потенціалу особистості (вправи, творчі завдання, тестові методики). З цією метою студентам пропонувалися серія *творчих завдань*, спрямованих на самостійний пошук та створення виконавської інтерпретації вокального твору. Розробка власної інтерпретації передбачала вирішення наступних завдань: визначення художньо-образних особливостей

поетичного тексту та музики; порівняння мовної та музичної інтонації китайських та українських воальних творів; мовний та музичний метро-ритм та її співвідношення; особливості звуковедення та засоби втілення художнього образу.

Вокально-сценічна імпровізація створює не тільки просторово-тимчасову орієнтацію, а й відчуття стилю і жанру, поєднує в собі інтуїтивне осягнення твору через інтонаційний взаємозв'язок музичних мов України і Китаю. Ділова гра, як важливий компонент учбової діяльності, активізує творчу індивідуальність майбутнього педагога, розвиває самостійність і професійну компетентність. Все це пояснюється тим, що синтез слуху і музичного мислення є важливою умовою вокально-педагогічної майстерності. Тож, на цьому етапі використовувались **методи**: інтеграційні, аналітичні, рефлексивні, евристичні, зокрема творчі завдання.

З метою аналізу результатів формувального етапу дослідження було застосовано порівняльний аналіз експериментальних даних контрольної та експериментальної груп, методи математичної обробки результатів експерименту. Порівнювалися цифрові показники вихідного і підсумкового рівнів сформованості педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики контрольних та експериментальних груп. Вихідний і підсумковий контроль здійснювався для встановлення відповідних змін у формуванні кожного компонента (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, творчо-діяльнісний) та рівнів сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики (високий, середній, низький).

Динаміка формування усіх компонентів вокально-педагогічної майстерності свідчить про підвищення частки студентів з високим рівнем, як у контрольній групі, так і в експериментальній. Проте, слід зазначити, що серед студентів експериментальної групи спостерігались значущі статистичні зсуви в усіх трьох компонентах вокально-педагогічної майстерності.

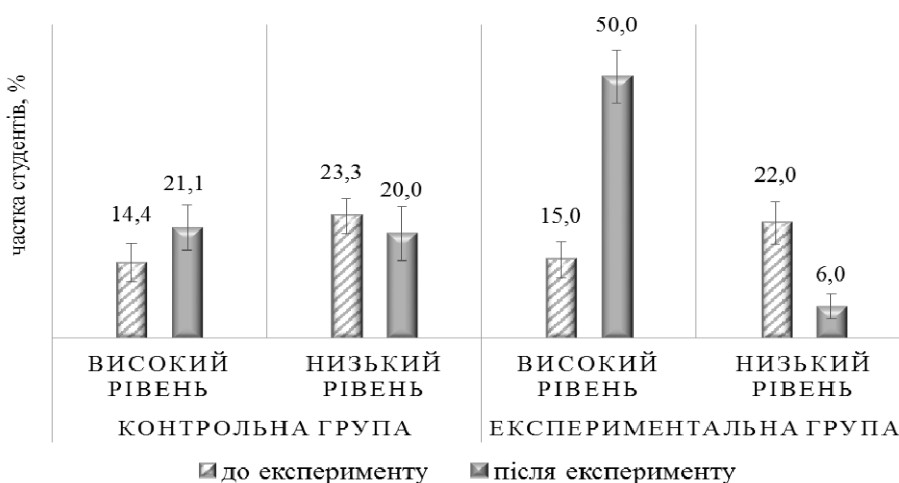

Рисунок 3.2. Динаміка формування вокально-педагогічної майстерності в групах з високим та низьким рівнями вираження показників.

Найбільш позитивна динаміка впливу експериментальної методики визначена стосовно творчо-діяльнісного компонента. У результаті застосування методики частка студентів з високим рівнем творчо-діяльнісного компонента підвищилась в 4,1 рази ($t = 7,8$; $p < 0,05$), а з низьким – зменшилась в 4,4 рази ($t = 3,6$; $p < 0,05$).

Порівняння результатів студентів контрольної та експериментальної груп після закінчення експерименту показала достовірні відмінності за кожним компонентом ($p < 0,01$): творчо-діяльнісним ($\chi^2 = 42,8$; $p < 0,01$), когнітивним ($\chi^2 = 29,1$; $p < 0,01$), мотиваційно-ціннісним ($\chi^2 = 17,5$; $p < 0,01$).

Результати формувального експерименту дали змогу переконатися у ефективності запропонованої методики, виявити позитивні зміни рівнів сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики Китаю та України.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики, що знайшло відображення у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці спеціальної методики навчання студентів вищих навчальних закладів педагогічної освіти на основі традицій України та Китаю.

Проведене дослідження та виконання усіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. Недостатня розробленість методики формування вокально-педагогічної майстерності студентів негативно впливає на готовність майбутніх учителів музики до здійснення вокально-педагогічної роботи в школі на рівні сучасних вимог. Тому актуальними залишаються питання вокальної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх закладах, а також впровадження їх в практику обміну досвідом вокальних шкіл Китаю та України. Формування вокально-педагогічної майстерності студентів педагогічних університетів на основі традицій України та Китаю є важливим напрямком підготовки майбутніх учителів до практичної діяльності, оскільки передбачає: гуманістичну спрямованість осягнення вокального мистецтва; врахування національних засад художнього розвитку особистості; актуалізацію особистісно-індивідуалізованого підходу до вокального навчання; інтеграцію знань з історії, теорії, методики викладання вокалу різних національних шкіл та досвіду музично-освітньої діяльності, що дає змогу розвивати і реалізовувати набутий у процесі навчання фаховий потенціал.

2. *Вокально-педагогічна майстерність* майбутнього вчителя музики розглядається у нашому дослідженні як системна, інтегрована якість, що передбачає здатність особистості усвідомленого оперування комплексом ключових фахових компетенцій: знанням історії становлення і розвитку

вокального мистецтва України та Китаю; володінням методами вокального співу, який містить вокальні навички (співоча постава, дихання, звукоутворення й звуковедення, дикція і чистота інтонування); уміння за допомогою ритмопластичного жесту передавати художній образ твору; володіння акторською майстерністю і сценічним рухом на основі свідомого оперування вокально-теоретичними знаннями та методичними прийомами в галузі вокально-педагогічної діяльності.

3. У дисертації розроблено та теоретично обґрунтовано *структуру* вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики, що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, творчо-діяльнісний компоненти.

4. У дослідженні представлено **принципи** формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики, а саме: *міждисциплінарних зв'язків; логічної послідовності засвоєння знань; модульності*, що визначені на основі *системного підходу* як засадничого методологічного орієнтиру формування досліджуваного феномена. Обґрунтовано такі **педагогічні умови** формування досліджуваного феномена: *створення атмосфери зацікавленості; урахування історико-культурних традицій Китаю та України; дотримання принципу діалогу культур*, що забезпечуються творчими та репродуктивними методами вокального навчання студентів.

5. Розроблено **критерії та показники** сформованості вокально-педагогічної майстерності студентів, а саме: *міра особистісно-ціннісного ставлення студента до формування та вдосконалення вокально-педагогічної майстерності* з показниками: наявність позитивної мотивації, ціннісних установок при оволодінні мистецтвом співу, інтерес до історико-стильового та жанрового пізнання вокальної музики; *ступінь оволодіння майбутніми вчителями музики вокально-педагогічними знаннями, вміннями і навичками* з такими показниками критерію: вияв вокально-педагогічної ерудованості, наявність сформованого педагогічного тезаурусу, володіння технологіями звукоутворення та резонансною технікою співу; *міра сформованості творчої самореалізації і саморозвитку* з показниками: наявність умінь творчої інтерпретації вокальної музики, володіння навичками імпровізації в процесі виконавської діяльності, здатність до вдосконалення отриманих умінь та навичок.

На основі критеріального апарату було визначено *рівні* сформованості вокально-педагогічної майстерності студентів – *високий, середній та низький*, відмінності між якими виявились у ступені зацікавленості, наявності позитивної мотивації, ціннісних установок, обізнаності в історико-стильовому та жанровому пізнанні вокальної музики, зокрема української і китайської; наявності сформованого вокально-педагогічного тезаурусу та міри сформованості творчої самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-педагогічної діяльності; наявності умінь творчої інтерпретації вокальних творів та володіння навичками імпровізації в процесі виконавської діяльності.

6. На основі педагогічного моделювання було розроблено експериментальну методику поетапного формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. Експериментальна методика складається з трьох взаємопов'язаних етапів навчання: *перший* – *організаційно-адаптаційний* – спрямований на ознайомлення майбутнього вчителя музики з особливостями вокальної діяльності, осмислення вокальних традицій України та Китаю, прогнозування перспектив індивідуального розвитку; *другий* – *діяльнісно-практичний етап* зорієнтований на формування стійкого позитивного ставлення студентів до вокальної діяльності, подальший розвиток прагнень студента в опануванні технологій вокальної майстерності, формування умінь та навичок вокального виконавства; *третій етап* – *творчий* – визначає особливості творчої самореалізації студента у процесі вокального виконавства та подальший розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя музики. Взаємозв'язок етапів педагогічної роботи обумовлено їх спрямованістю на розвиток компонентів вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя, що забезпечувалося використанням таких **методів**: стимуляції й мотивації навчання, бесіди, дискусій, пояснювально-ілюстративні методи, моделювання навчальної вокальної комунікації, «заглиблення» до сфери художніх образів, імпровізації, осягнення твору через інтонаційний взаємозв'язок музичних мов України і Китаю.

7. Результати формувального експерименту дали змогу переконатися у ефективності запропонованої методики, виявити позитивні зміни рівнів сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх вчителів музики. У результаті проведених математичних розрахунків встановлено, що ймовірність досягти високого рівня сформованості вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва є в 4,2 рази вищою при застосуванні розробленої методики, ніж при традиційному навчанні ($V_{Ш}=4,18$; ДІ 2,16-8,07; $p < 0,05$).

Проведене дослідження з проблеми формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України не вичерпує всіх її аспектів. До подальших напрямків дослідження вважаємо за доцільне віднести такі, як: дослідження резонансної теорії співу в методиках хормейстерів і вокалістів Китаю та України; координація культурних зв'язків Китаю та України у сфері вокального мистецтва.

Основні положення дисертації відображено у таких публікаціях:

1. Лю Веньцун. Теоретичні аспекти формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики/ Лю Вень Цзун// Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Зб.наук.праць. – Вип.17.(22). – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – С.121-125.

2. Лю Веньцун. Зміст і структура вокально-педагогічної майстерності студентів КНР/ Лю Веньцун/ Лю Вень Цзун // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Зб. наук. праць. – Вип.18 (23). – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – С. 247-254.

3. Лю Веньцун. Обґрунтування моделі формування вокально-педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва/ Лю Веньцун // Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. Науковий журнал №1. - К.: Київський університет ім. Б.Гринченка, 2016. - С. 99-104.

4. Лю Веньцун. Этапы формирования вокально-педагогического мастерства будущего учителя музыки / Лю Веньцун // Педагогика и современность. – 2015. - №3 (17) – С.51-55.

5. Лю Веньцун. Аналіз результатів експериментального дослідження формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва / Лю Веньцун// Наукові записки: Зб.наук. статей. – Вип СХХХ(126). – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – С. 101 – 108.

6. Лю Веньцун. Модель формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. / Лю Веньцун // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. – Вип.20 (25). – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2016. – С.54-61.

АНОТАЦІЇ

Лю Веньцун. Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02. – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2016.

Дисертаційне дослідження присвячене актуальній проблемі формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики в умовах вокального навчання студентів педагогічних університетів. Визначено сутність поняття «вокально-педагогічна майстерність майбутнього вчителя музики», що розглядається як системна, інтегрована якість, що передбачає здатність особистості усвідомленого оперування комплексом ключових фахових компетенцій: знанням історії становлення і розвитку вокального мистецтва України та Китаю; володінням методами вокального співу, який містить вокальні навички (співоча постава, дихання, звукоутворення й звуковедення, дикція і чистота інтонування); уміння за допомогою ритмопластичного жесту передавати художній образ твору; володіння акторською майстерністю і сценічним рухом на основі свідомого оперування вокально-теоретичними знаннями та методичними прийомами в галузі вокально-педагогічної діяльності. Представлено структуру вокально-педагогічної майстерності у

єдності трьох компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, творчо-діяльнісного.

Запропонована методика формування вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики на основі традицій України та Китаю, що включає обґрунтований комплекс принципів, педагогічних умов, форм і методів вокального навчання студентів педагогічних університетів. Проведення педагогічної роботи згідно *організаційно-адаптаційного, діяльнісно-практичного і творчого* етапів підпорядковано формуванню компонентів вокально-педагогічної майстерності студентів на основі традицій вокальних шкіл Китаю та України.

Ефективність та перспективність використання авторської методики експериментально доведено в умовах формувального експерименту.

Ключові слова: вокально-педагогічна майстерність, майбутній учитель музики, вокальна підготовка, традиції вокального навчання, поетапна методика.

Лю Венъцун. Формирование вокально-педагогического мастерства будущего учителя музыки на основе традиций Китая и Украины. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02. - Теория и методика музыкального обучения. - Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2016.

Диссертационное исследование посвящено актуальной проблеме формирования вокально-педагогического мастерства будущего учителя музыки в условиях вокального обучения студентов педагогических университетов. Определена сущность понятия «вокально-педагогическое мастерство будущего учителя музыки», что рассматривается как системное, интегрированное качество, которое предполагает способность личности осознанно оперировать комплексом ключевых профессиональных компетенций: знания истории становления и развития вокального искусства Украины и Китая; владение методами вокального пения, которые включают вокальные навыки (певческая осанка, дыхание, звукообразование и звуковедение, дикция и чистота интонирования), умение с помощью ритмопластичного жеста передавать художественный образ произведения; владение актерским мастерством и сценическим движением на основе вокально-теоретических знаний и методических приемов в области вокально-педагогической деятельности.

Представлена структура вокально-педагогического мастерства в единстве трех компонентов: мотивационно-ценностного, когнитивного, творчески-деятельностного.

Предложенная методика формирования вокально-педагогического мастерства будущих учителей музыки на основе традиций Украины и Китая, включая обоснованный комплекс принципов, педагогических условий, форм и методов вокального обучения студентов педагогических университетов. Проведение педагогической работы по организационно-адаптационного,

деятельно-практического и творческого этапов подчинено формированию компонентов вокально-педагогического мастерства студентов на основе традиций вокальных школ Китая и Украины.

Эффективность и перспективность использования авторской методики экспериментально доказано в условиях формирующего эксперимента.

Ключевые слова: вокально-педагогическое мастерство, будущий учитель музыки, вокальная подготовка, традиции вокального обучения, поэтапная методика.

Liu Wenzong. Formation of Vocal- Pedagogical Skills of Future Teachers of Music Based on the Traditions of China and Ukraine. - Manuscript.

Thesis for a degree of Candidate Pedagogic Sciences in Specialty 13.00.02. - Theory and Methodology of Music Education. - National Pedagogical Dragomanov University. - Kyiv, 2016.

The thesis is devoted to the actual problem of forming vocal-pedagogical skills of future music teachers in terms of vocal training of students of pedagogical universities. The essence of the concept of "vocal- pedagogical skills of future music teacher," which is seen as a systemic, integrated quality that provides the ability to set individual conscious manipulation of key professional competencies: knowledge of the history and development of vocal art Ukraine and China; possession of methods of vocal singing, which contains the vocal skills (singing posture, breathing, purity of diction and intonation); possession of acting and stage movement through deliberate manipulation of vocal and theoretical knowledge and teaching techniques in vocal and educational activities.

The framework vocal-pedagogical skills in the unity of three components: motivational-value, cognitive, creative-activity.

The technique proved effective. This is confirmed by the results of forming experiment.

Methods of forming vocal- pedagogical skills of future teachers of music based on the traditions of China and Ukraine is effective for student learning.

Keywords: vocal- pedagogical skills, the future teacher of music, vocal training, vocal training tradition, gradual method.

Підписано до друку 10.11.2016 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 пр. Зам. № 408
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.